

APSTIPRINĀTA
SIA "Rīgas nami"
2023.gada 6. oktobra
padomes sēdē
(protokols Nr.RN-2023-18/1.3-6)

SIA "RĪGAS NAMI" RISKU PĀRVALDĪBAS, IEKŠĒJĀS KONTROLES UN ATBILSTĪBAS POLITIKA Rīgā

2023.gada 6. oktobrī

Nr.RN-2023-7-pol/2.1-2

I. Vispārīgie jautājumi

- SIA "Rīgas nami" (turpmāk – Sabiedrība) risku pārvaldības, iekšējās kontroles un atbilstības politikas (turpmāk – Politika) mērķi ir:
 - noteikt vienotus risku pārvaldības un iekšējās kontroles pamatprincipus, iesaistītās puses un to atbildību;
 - nodrošināt tiesisku, caurskatāmu un efektīvu Sabiedrības darbību, iekšējās kontroles sistēmas ietvaros izveidojot un īstenojot vienotu pasākumu kopumu ar Sabiedrības darbību saistīto risku mazināšanai;
 - veidot izpratni par riskiem un to veidiem, iekšējo kontroli un atbilstību, lai Darbinieki varētu izvērtēt un mazināt savas rīcības riskus un to rīcība atbilstu normatīvo aktu prasībām;
 - nodrošināt Sabiedrības stratēģisko mērķu sasniegšanu, veiksmīgu attīstību, samazinot iespējamus zaudējumus un kaitējumu reputācijai.
- Politika ir izstrādāta saskaņā ar iekšējās kontroles un risku pārvaldības labāko praksi, ievērojot ārējos normatīvos aktus un Sabiedrības Korporatīvās pārvaldības politiku.
- Iekšējās kontroles un risku pārvaldības jautājumi var tikt reglamentēti arī citās Sabiedrības politikās, tai skaitā Korupcijas risku un interešu konfliktu mazināšanas politikā, Iepirkumu organizēšanas politikā, Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības politikā, Personāla politikā.
- Iekšējās kontroles sistēma Sabiedrībā veidota, balstoties uz:
 - trīs aizsardzības līniju modeli;
 - savstarpēju kvalitātes vadības, risku pārvaldības un iekšējā audita mijiedarbību;
 - Sponsorēto organizāciju komitejas (COSO – *The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*) izstrādāto iekšējās kontroles sistēmas modeli un principus.
- Lai īstenotu Politikā noteikto, Sabiedrība izstrādā:
 - iekšējos noteikumus par risku pārvaldību, reglamentējot procesu norisi, pienākumu un atbildības sadalījumu, uzraudzības un kontroles veikšanu;
 - iekšējās kontroles sistēmas darbības principus, tai skaitā ievieš kvalitātes vadības sistēmu;
 - iekšējā audita nolikumu.

6. Politika ir saistoša visiem Sabiedrības darbiniekiem.
7. Sabiedrība risku pārvaldības, iekšējās kontroles un atbilstības jomā ievēro šādus pamatprincipus:
 - 7.1. atbildība – atbildīga, augstiem standartiem atbilstoša rīcība visos ar iekšējo kontroli, tai skaitā risku pārvaldību, saistītos jautājumos;
 - 7.2. kompetence – uz rezultātu orientēti darbinieki ar atbilstošām zināšanām, prasmēm un darba pieredzi;
 - 7.3. piesardzība – Sabiedrība rīkojas piesardzīgi, uzņemoties riskus, un nevienā no darbības jomām nepieļauj pārmērīgu risku, nosaka ierobežojumus vai atsakās no augsta riska darbību veikšanas;
 - 7.4. uzraudzība – tiek veikta pastāvīga iekšējās kontroles, tai skaitā risku pārvaldības, sistēmas pārraudzība;
 - 7.5. nepārtrauktība – iekšējā kontrole, risku vadība un atbilstības nodrošināšana ir nepārtraukta, un tā ir Sabiedrības attīstības pamats.
8. Politikā lietotie termini:
 - 8.1. atbilstība – Sabiedrības darbības atbilstība iekšējiem un ārējiem normatīvajiem aktiem, citiem saistošiem dokumentiem, labajai praksei;
 - 8.2. darbinieks – jebkura Sabiedrībā nodarbināta fiziskā persona, kas uz darba līguma pamata par nolīgto samaksu veic noteiktu darbu Sabiedrībā, kā arī Sabiedrības valdes un padomes locekļi;
 - 8.3. iekšējā kontrole – kontroles un pārvaldības pasākumu kopums, kura uzdevums ir nodrošināt Sabiedrības mērķu sasniegšanu, efektīvu darbību, aktīvu aizsardzību, pārskatu ticamību, darbības atbilstību;
 - 8.4. riska apetīte – risku apjoms un veidi, kādu Sabiedrība ir gatava uzņemties stratēģisko mērķu īstenošanai;
 - 8.5. riska ietekme – riska notikuma iestāšanās rezultāta ietekmes apjoma mērs, kas tiek izteikts noteiktās skaitliskās vienībās un norāda ietekmes lielumu uz Sabiedrības izvirzīto mērķu sasniegšanu, kā arī funkciju un uzdevumu efektīvu izpildi;
 - 8.6. riska īpašnieks – Sabiedrības darbinieks, kas ikdienā savas kompetences ietvaros veic risku pārvaldības darbības (tai skaitā procesu vadītājs, struktūrvienības vadītājs);
 - 8.7. riska varbūtība – riska notikuma iestāšanās iespēja, kas tiek izteikta noteiktās skaitliskās vienībās un kas tiek novērtēta noteiktā laika periodā;
 - 8.8. risks – iespējams notikums, kas var negatīvi ietekmēt Sabiedrības spēju nodrošināt pakalpojumu sniegšanu, efektīvi īstenot stratēģiju un sasniegt noteiktos mērķus;
 - 8.9. Risku mazinošo pasākumu plāns – risku un īstenoto kontroļu novērtēšanas gaitā noteikto turpmāko darbību risku mazināšanai, atbildīgo personu un īstenošanas termiņu kopums;
 - 8.10. risku pārvaldības sistēma – saskaņotu darbību un metožu kopums, ko izmanto ar Sabiedrības darbību saistīto risku pārvaldīšanai;
 - 8.11. Risku reģistrs – elektronisks rīks, kurā tiek iekļauti Sabiedrībā identificētie un novērtētie riski;
 - 8.12. risku vadība – darbību kopums, kas vērsts uz iespējamu riska iestāšanās varbūtības un/vai negatīvās ietekmes novēršanu vai samazināšanu līdz pieņemamajai riska vērtībai;
 - 8.13. Risku vadības komiteja – no vadības līmeņa ekspertiem sastāvoša institūcija, kas uzrauga risku pārvaldību Sabiedrībā;
 - 8.14. risku vadītājs – par risku pārvaldību Sabiedrībā atbildīgais darbinieks.
9. Sabiedrība nodrošina pastāvīgu darbinieku izglītošanu par iekšējo kontroli, risku veidiem un darbībām, kas tiek īstenotas vai ir plānotas, lai mazinātu risku iespējamību un ietekmi.
10. Sabiedrība nodrošina iespēju informēt par iespējamu risku, izmantojot iekšējo sistēmu.

II. Risku pārvaldības, iekšējās kontroles un atbilstības pamatprincipi

11. Sabiedrība ievēro šādus iekšējās kontroles pamatprincipus:
 - 11.1. darbība ir efektīva, ekonomiska un produktīva atbilstoši noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem, uzdevumiem un pieejamajiem resursiem;
 - 11.2. tiek novērsti mantas un finanšu līdzekļu izšķērdēšanas, nelietderīgas vai nelikumīgas izmantošanas iespējamības, korupcijas un interešu konfliktu gadījumi;
 - 11.3. savlaicīgi tiek identificētas darbības kļūdas, neatbilstības, tās tiek novērstas un veikti atbilstoši uzlabojumi Sabiedrības darbībā;

- 11.4. tiek nodrošināta savlaicīga ticama, precīza, pilnīga finanšu un cita vadības informācija, tiek nodrošināta informācijas aizsardzība.
12. Sabiedrība risku pārvaldībā ievēro šādus principus:
- 12.1. tiek īstenoti labas korporatīvās pārvaldības principi, veicinot ētisku, godprātīgu un atklātu darbību;
 - 12.2. risku pārvaldības sistēma un process ir saskaņoti ar Sabiedrības vajadzībām un darbības specifiku;
 - 12.3. risku pārvaldība ir integrēta Sabiedrības ikdienas darbības procesos, aktivitātēs, funkcijās;
 - 12.4. risku pārvaldības pamats ir preventīva risku apzināšanās – Sabiedrība izvērtē ārējās un iekšējās izmaiņas un notikumus;
 - 12.5. risku pārvaldības sistēma tiek pastāvīgi pilnveidota saskaņā ar labākās prakses principiem un pieredzi;
 - 12.6. Sabiedrība nodrošina darbības atklātību un publisko normatīvajos aktos noteikto informāciju par darbības rezultātiem, kā arī citu nozīmīgu informāciju.
13. Risku pārvaldība nodrošina šādu uzdevumu īstenošanu:
- 13.1. riski tiek pārvaldīti sistēmiski un mērķtiecīgi tiek mazināta to ietekme uz Sabiedrības stratēģisko mērķu sasniegšanu;
 - 13.2. rīcība ir proaktīva – Sabiedrība reaģē uz riska faktoriem;
 - 13.3. Sabiedrības darbības riski tiek identificēti un novērtēti;
 - 13.4. tiek radīta visu līmeņu darbinieku izpratne par riskiem un to pārvaldību.
14. Atbilstības nodrošināšanai Sabiedrība ievēro šādus principus:
- 14.1. atbilstība tiek nodrošināta visā Sabiedrības darbībā kopumā – gan stratēģiskā līmenī, gan ikdienas operatīvajā darbībā;
 - 14.2. darbinieki savlaicīgi norāda uz gadījumiem, kas rada vai var radīt aizdomas par iespējamu normatīvā regulējuma vai citu prasību neievērošanu.

III. Risku iedalījums

15. Risku pārvaldības sistēmas ietvaros ir noteikti šādi ar Sabiedrības darbību saistītu risku veidi:
- 15.1. stratēģiskie un ārējās vides riski – saistīti ar Sabiedrības stratēģisko mērķu noteikšanu un īstenošanu un dažādiem ārējiem faktoriem, tai skaitā konflikti, politiskā ietekme, izmaiņas likumdošanā, dabas katastrofas, ārkārtas situācijas, terorisms, kā arī reputācijas risks;
 - 15.2. personāla riski – saistīti ar cilvēkresursu pārvaldību;
 - 15.3. finanšu riski – saistīti ar finanšu līdzekļu pieejamību, plūsmu, tai skaitā tirgus riski (cenas, procentu likmju, valūtas risks), likviditātes un naudas plūsmas riski, kredītriski;
 - 15.4. operacionālie riski – saistīti ar ikdienas darbību nodrošināšanu;
 - 15.5. atbilstības riski – saistīti ar normatīvo aktu prasību ievērošanu, līgumsaistību kontroli, iepirkumu procesu, ekspluatācijā esošu ēku drošību.
16. Sabiedrības darbībā ir identificētas jomas, kurās risku pārvaldība tiek īstenota, pamatojoties uz konkrēto jomu reglamentējošajiem ārējiem normatīvajiem aktiem un Sabiedrības izstrādātajiem iekšējiem noteikumiem, tai skaitā, bet ne tikai:
- 16.1. korupcijas, krāpšanas un interešu konfliktu novēršana;
 - 16.2. informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldība, tai skaitā informācijas sistēmu drošība;
 - 16.3. fizisko personu datu aizsardzība;
 - 16.4. darba vides pārvaldība, tai skaitā darba drošība, ugunsdrošība.

IV. Risku novērtēšana, risku apetīte, darbības risku mazināšanai

17. Visi Sabiedrības darbības identificētie riski tiek novērtēti, ņemot vērā riska varbūtības, ietekmes un atklāšanas sarežģītības skaitliskās vērtības. Katra faktora novērtējums tiek sniegts skalā no 1 līdz 5 punktiem. Riska kopējo novērtējumu iegūst kā triju vērtību reizinājumu – skalā no 1 līdz 125 punktiem.
18. Vadoties no risku novērtējuma, tiek noteikta katra riska pakāpe:
- 18.1. novērtējums 1-9 punkti – zems risks;

- 18.2. novērtējums 12-32 punkti – vidējs risks;
 18.3. novērtējums 36-75 punkti – augsts risks;
 18.4. novērtējums 80-125 punkti – ļoti augsts risks.

		atklāšanas sarežģītība				
		1	2	3	4	5
ietekme	5	5	20	45	80	125
	4	4	16	36	64	100
	3	3	12	27	48	75
	2	2	8	18	32	50
	1	1	4	9	16	25
		1	2	3	4	5
		varbūtība				

19. Atkarībā no riska pakāpes riska īpašnieki veic atbilstošus risku vadības pasākumus:
- 19.1. ļoti augsts risks – darbības jāīsteno nekavējoties, pārtraucot risku izraisošo aktivitāti vai, ja tas nav iespējams, pēc iespējas samazinot risku; par rīcībām nekavējoties pieņemams valdes lēmums un informējama padome;
- 19.2. augsts risks – jāizvērtē iespēja pārtraukt risku izraisošo aktivitāti un steidzami jāīsteno risku mazinošie pasākumi; par riska vadības pasākumiem tiek informēta valde;
- 19.3. vidējs risks – jānosaka risku mazinoši pasākumi risku vadītāja vadībā;
- 19.4. zems risks – uzraugāms ikdienas darbību ietvarā.
20. Sabiedrība neatkarīgi no riska vērtējuma un veiktajiem kontroles pasākumiem par nepieņemamu uzskata apdraudējumu cilvēkam.
21. Sabiedrībai nav pieņemami riski, kuri var būtiski negatīvi ietekmēt tās spēju nodrošināt pakalpojumu sniegšanu vai sasniegt noteiktos mērķus, vai radīt būtiskus finansiālus zaudējumus vai būtisku reputācijas kaitējumu.
22. Risku apetīte ir risku apjoms, ko Sabiedrība ir gatava pieņemt tās noteikto mērķu sasniegšanai, ievērojot, ka ne visus riskus ir iespējams mazināt vai to mazināšana nebūtu efektīva un ekonomiska.

V. Risku pārvaldības process

23. Sabiedrības risku pārvaldības process ietver šādus posmus:
- 23.1. risku identificēšana;
- 23.2. risku analīze un novērtēšana;
- 23.3. esošo kontroļu identificēšana un novērtēšana;
- 23.4. risku mazinošo pasākumu noteikšana un īstenošana;
- 23.5. risku vadības uzraudzība un risku pārskatīšana;
- 23.6. ziņošana un informēšana.
24. Sabiedrības darbības jomās, kurās risku vadības procesi ir nodrošināti atbilstoši ārējos normatīvajos aktos noteiktajam regulējumam, Politika un uz tās pamata izdotie dokumenti ir saistoši tiktāl, cik nav tiem pretrunā.
25. Par risku vadību ārējos normatīvajos aktos reglamentētajās jomās ir atbildīgi par jomu atbildīgie darbinieki, taču uz tiem pilnā mērā attiecas šajā Politikā un uz tās pamata izdotajos dokumentos noteiktā kārtība par attiecīgu risku iekļaušanu Risku reģistrā un ziņošanu.

VI. Risku pārvaldības, iekšējās kontroles un atbilstības nodrošināšanas dokumenti

26. Papildus Risku pārvaldības, iekšējās kontroles un atbilstības politikai risku pārvaldības reglamentēšanai Sabiedrībā tiek izstrādāti vismaz šādi dokumenti:
- 26.1. Risku pārvaldības kārtība;
- 26.2. Risku reģistrs;
- 26.3. Risku mazinošo pasākumu plāns.
27. Iekšējās kontroles sistēmas izveidei tiek izstrādāti:

- 27.1. iekšējās kontroles sistēmas pamatprincipi;
- 27.2. kvalitātes vadības rokasgrāmata;
- 27.3. Iekšējā audita stratēģiskais plāns pieciem gadiem.

VII. Risku pārvaldības īstenošana un tās uzraudzība

28. Risku pārvaldības īstenošanai tiek izveidota Risku vadības komiteja, ko veido no visu Sabiedrības darbības jomu pārstāvjiem. Tajā iekļaujami pārstāvji no pārvaldīšanas darbības, apsaimniekošanas darbības, attīstības jomas, administrācijas, finanšu jomas. Tās izveidi un darbības principus nosaka valde.
29. Risku pārvaldība tiek īstenota visos vadības līmeņos:
 - 29.1. padome apstiprina Sabiedrības risku pārvaldības, iekšējās kontroles un atbilstības nodrošināšanas politiku un uzrauga iekšējās kontroles, tai skaitā risku pārvaldības, sistēmas darbību;
 - 29.2. valde izveido visaptverošu Sabiedrības iekšējās kontroles, tai skaitā risku pārvaldības, sistēmu un nodrošina tās darbību;
 - 29.3. Risku vadības komiteja uzrauga risku vadības procesu, pieņemot lēmumus risku pārvaldībā un sniedzot vērtējumu par risku pārvaldības sistēmas darbību;
 - 29.4. risku vadītājs nodrošina risku pārvaldības sistēmas darbību;
 - 29.5. struktūrvienību/procesu vadītāji pārvalda to kompetencē esošos riskus;
 - 29.6. darbinieki vada riskus to tiešo pienākumu ietvaros;
 - 29.7. iekšējais audits veic neatkarīgu risku vadības procesa un iekšējo kontroļu novērtējumu.
30. Visos risku pārvaldības līmeņos noteiktos termiņos un apjomā tiek īstenotas uzraudzības darbības un uzraudzības ietvaros veikti nepieciešamie grozījumi iekšējās kontroles, tai skaitā risku pārvaldības, sistēmā un attiecīgajos dokumentos.

VIII. Noslēguma jautājumi

31. Ar Politikas apstiprināšanu spēku zaudē Sabiedrības Risku pārvaldības politika Nr.RN-2021-3-pol/2.1-2 (apstiprināta ar valdes 06.05.2021. lēmumu Nr.RN-2021-5/1.2).
32. Ņemot vērā labas korporatīvās pārvaldības principus, Sabiedrība nodrošina informācijas par risku pārvaldību publiskošanu.
33. Informāciju publisko Sabiedrības iekšējās un ārējās komunikācijas ietvaros saskaņā ar izstrādātu attiecīgu iekšējo normatīvo regulējumu.
34. Lai nodrošinātu efektīvu Politikas piemērošanu, Sabiedrības valde un padome veic Politikas ieviešanas pastāvīgu uzraudzību. Valde vienu reizi gadā pārskata Politiku un vajadzības gadījumā iniciē attiecīgu izmaiņu veikšanu. Valde vienu reizi gadā ziņo padomei par politikas ieviešanas gaitu un rezultātiem.
35. Sabiedrība nodrošina Darbinieku iepazīstināšanu ar Politiku Sabiedrībā noteiktajā kārtībā. Politika ir pieejama Sabiedrības dokumentu vadības informācijas sistēmā un tīmekļa vietnē.